

Välkomna!

SEXIT utbildningen börjar kl. 09.00, var vänlig kontrollera att ljud och kamera fungerar, samt att du har SEXIT-handboken tillgänglig

sexit

Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld

Kunskapscentrum för sexuell hälsa (KSH)

Västra Götalandsregionens kompetenscentrum

om våld i nära relationer (VKV)

Smittskydd Västra Götaland och Sexualmedicinskt centrum

Program för dagen 9.00-16.00

Paus: 10.15-10.30, 14.30-14.45

Lunch: 12.00-13.00

- Introduktion och bakgrund till SEXIT
- Genomgång av frågorna
- Utvärdering av SEXIT
- Rutiner i verksamheten

Kunskapscentrum för sexuell hälsa

- Skall verka för att främja invånarnas sexuella och reproduktiva hälsa och att sexuella och reproduktiva rättigheter tillgodoses i mötet med hälso- och sjukvården, med särskilt fokus på individer och grupper som har sämre tillgänglighet.
- Har i uppdrag att samordna det förebyggande arbetet mot HIV/STI/hepatiter, oönskad graviditet och sexualiserat våld för en mer effektiv prevention.
- Stöttar verksamheter i att följa [regionens SRHR-strategi](#)
 - SRHR är en del av den allmänna hälsan.
 - God och jämlik sexuell och reproduktiv hälsa för alla.
 - Rätten till kunskap, information, vård och service.

Arbetsätt

Forskning

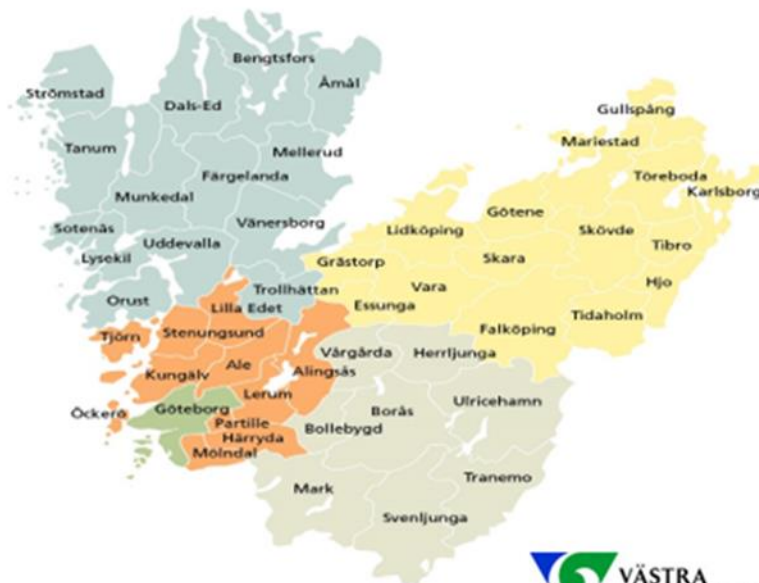
Verksamhets- och
metodutveckling

Stödfunktion

Utbildning

Informations-
spridning

Digitala plattformar

Nätverk/Samverkan

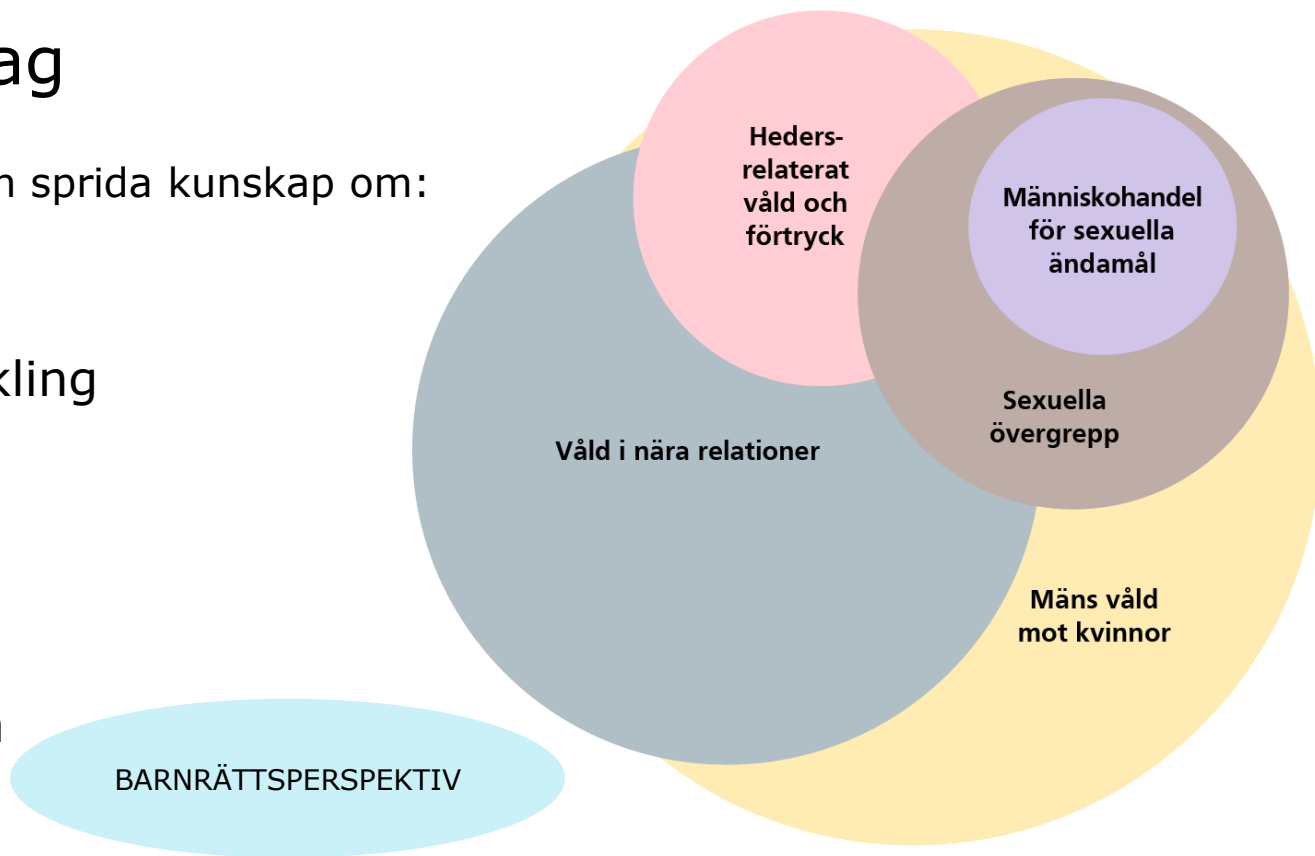
Policy och riktlinjer

Remissinstans/
Kunskapsstöd

VKV:s uppdrag

Skapa, samla och sprida kunskap om:

- Utbildning
- Metodutveckling
- Forskning
- Samverkan
- Information
- Konsultation
- RMR

Syfte med SEXIT

- *Att unga som är särskilt risktagande eller utsatta vad gäller sexuell ohälsa, och/eller unga med erfarenhet av våld, ska identifieras och erbjudas relevant vård och stöd.*
- *Att bidra till ett mer strategiskt preventivt arbete.*

SEXIT frågeformulär 3.0

- 22 frågor om besökaren samt fritextfält
- Frågor baserade på forskning om riskfaktorer för sexuell ohälsa och erfarenhet av våld
- Uppföljning av personalens åtgärder
- Inga personuppgifter på enkäten vilket möjliggör insamling och statistikföring

sexit

Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld

Dessa frågor ställs för att kunna ge bättre vård och stöd. Att svara är frivilligt, du väljer själv vilka frågor du vill svara på och vilka svarsalternativ som stämmer bäst på dig.

1. Hur gammal är du? _____ år				
2. Vilket kön har du? Med kön menar vi könsidentitet, det kön du själv känner dig som.	Kvinn ☐	Man ☐	Annat ☐	Vet inte ☐
3. Vilken sexuell orientering har du?	Heterosexuell ☐	Homosexuell ☐	Bisexuell ☐	Annan ☐
4. Hur bor du?	Med förälder/ vårdsnadsvarare ☐	Med kamps/ partner ☐	I familjehem/ på HVB ☐	Ensam ☐
5. Hur ofta har du druckit alkohol under det senaste året?	Aldrig ☐	1 gång i månaden eller mindre ☐	2-4 gånger i månaden ☐	2 gånger i veckan eller mer ☐
6. Har du använt droger? Cannabis, amfetamin, heroin, LSD, anabola steroider, psyppen eller annan drog.		Aldrig ☐	Ja, för mer än ett år sedan ☐	Ja, under det senaste året ☐
7. Är det någon som har begränsat eller kontrollerat dig när det gäller Lex, val av partner, umgänge, kläddel eller fritidsaktiviteter?		Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐
8. Har du själv begränsat eller kontrollerat någon annan enligt ovan?		Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐
9. Har du varit utsatt för fysiskt och/eller psykiskt våld? Fysiskt våld är Lex, att bli slagen, sparkad, knuffad eller skadad på annat sätt. Psykiskt våld är Lex, att bli kränkt, förolämpad, hotad, trakasserad eller mobbad. Psykiskt våld kan även ske via mobil eller dator. There avar möjligt.		Ja, fysiskt våld ☐	Nej ☐	Vet inte ☐
10. Har du själv utsatt någon annan för fysiskt och/eller psykiskt våld enligt ovan?		Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐
11. Har du varit utsatt för något av följande mot din vilja? Gäller även via mobil eller dator. - sett någon blotta sig, att någon tafsat på dig, tagit emot eller skickat avklädda bilder - oönskat åt någon eller haft vaginalt-, oralt- eller smält sex.		Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐
12. Har du själv tafsat, skickat eller krävt avklädda bilder, eller utfört någon annan sexuell handling mot en persons vilja?		Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐
13. Har du under din uppväxt upplevt att någon i din familj utsatts för psykiskt, fysiskt, eller sexuellt våld?		Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐

➔

Frågorna i SEXIT 3.0

1. Ålder

2. Könsidentitet

3. Sexuell orientering

4. Boende

5. Alkohol

6. Droger

7-8. Begränsad/kontrollerad

9-10. Psykiskt eller fysiskt våld

11-12. Sex mot sin vilja

13. Bevitnat våld

14. Ålder för sexdebut (självddefinierad)

15. Antal sexpartners

16. STI skydd- Kondomanvändning

17. Graviditetsskydd

18. Könssjukdomar

19. Oplanerad graviditet

20. Sex som självskada

21-22. Sex mot ersättning

Därför behövs SEXIT

För att det är svårt att fråga och unga sällan berättar självmant

För att studier visar att människor vill få dessa frågor

För att kunna ge rätt stöd och behandling

För att det har saknats rutiner och verktyg

Screening avseende sexuell ohälsa och erfarenhet av våld med ett standardiserat frågeformulär innebär fördelar

- Ett frågeformulär underlättar för både personal och besökare
- Säkerställer att frågor om tex. våld och sex mot ersättning ställs
- Går snabbare att komma till kärnfrågor och ger vägledning kring vilka som är i risk
- Strukturerat och likformigt arbetssätt
- Jämlik vård för besökaren
- Möjlighet till utvärdering, analys och förbättringsarbete

Forskning och verksamhetsutveckling

Pilotprojektet startade 2015

Avhandling från Linköpings
universitet 2021

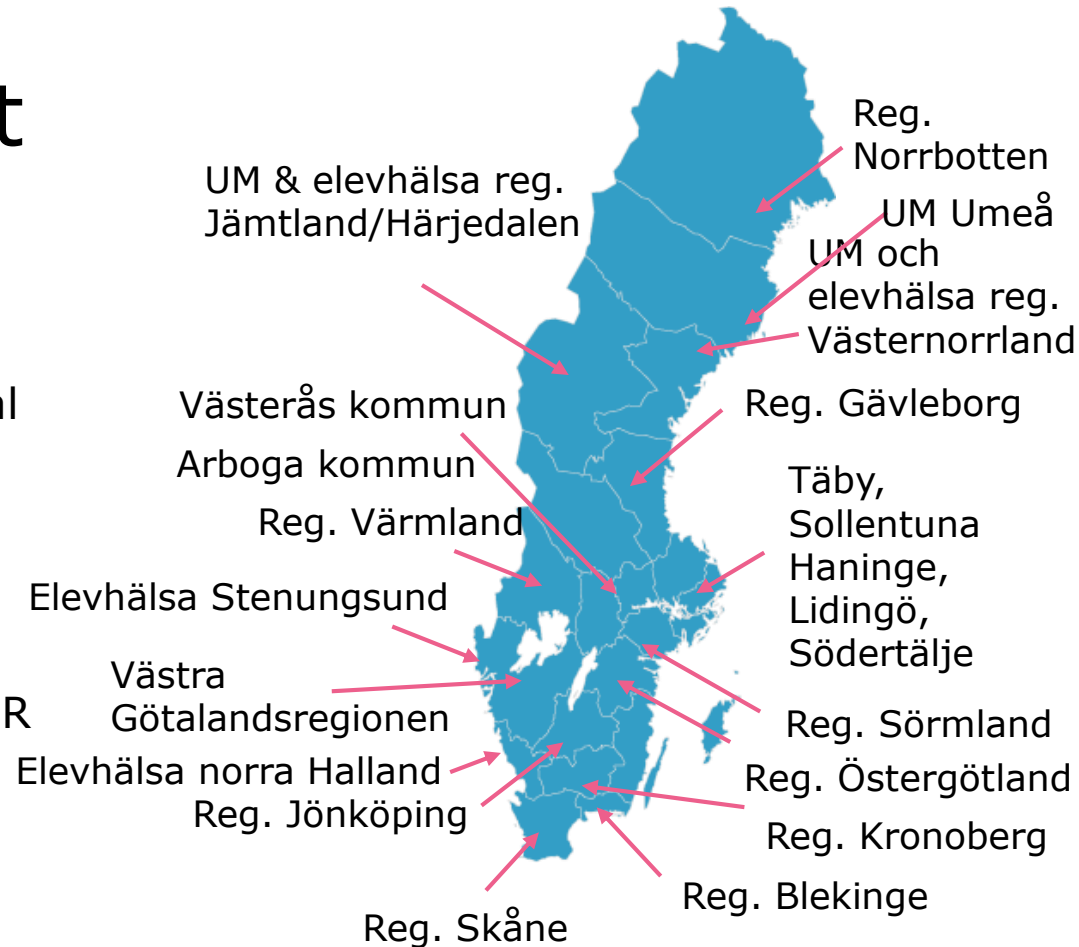
Identification of young people
at risk of sexual ill-health
- implementing a new tool in youth clinics

Sofia Hammarström

SEXIT nationellt

- Ungdomsmottagningar i 15 regioner
- 500 utbildade elevhälsopersonal
- SiS ungdomshem, VGR
- Mini-Maria, VGR
- Mottagning för unga män, VGR
- Mottagning för unga vuxna, VGR
- SMC-Pilen, VGR
- Viss personal på BUP & socialtjänst

Här ställer vi frågor om din **sexuella hälsa och** **erfarenhet av våld**

Alla som besöker oss erbjuds att fylla i ett formulär där vi ställer frågor om våld, sexualitet och annat som är viktigt för din hälsa. Dina svar blir sedan underlag för våra fortsatta samtal.

Frågorna ställs för att kunna ge bättre vård och stöd. Att svara är frivilligt, du väljer själv vilka frågor du vill svara på och vilka svarsalternativ som stämmer bäst på dig.

Informationen du lämnar i formuläret hanteras på samma sätt som saker du berättar vid ditt besök, journalen lyder under sekretess och vi som arbetar här har tystnadsplikt. Vi har dock alltid en skyldighet att göra en orosanmälan till socialtjänsten om vi misstänker att någon under 18 år far illa.

sexit

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

SRHR.se
Sjukvård och rehabilitering i samverkan

Efter inledande information fyller besökaren i det standardiserade frågeformuläret

Personalen går igenom svaren med besökaren och ställer följdfrågor med stöd av handboken

Personalen gör en helhetsbedömning, vidtar åtgärder med stöd av handboken. Personalen journalför det av vikt

Att tänka på när du frågar om sexuell hälsa och våld

- Fråga ungdomen i enrum
- Använd telefontolk vid behov (gärna SRHR-utbildad)
- Informera om varför frågorna ställs, att de är frivilliga och erbjuds alla
- Förklara att våld kan vara många olika handlingar
- Informera om anmälningsplikten

SEXIT på olika språk

- Formuläret finns på de fem vanligaste språken bland unga
- SEXIT Bild- och språkstöd på de vanligaste språken samt lättare svenska
- Affisch på de vanligaste språken
- www.vgregion.se/sexit

21.

እስካ/ኸ ሴክስ ምስ ዝረኽብካዮ ሰብ ኮነ ብተሌ ፎን ወይ ብኮምፒተር ብምግባር ንገዘብ ተኸፊሉካ ይፈልጥ ዶ?

ምናልባት ንስኻ/ኸ ጥረ ንገዘብ፣ ኣልኮሎል፣ ሽጋራ፣ ድራግ፣ መንበሪ ገዛ፣ መግቢ ወይ መገሻ ተቐቢልካ ትኸውን

✓ እወ
Ja

✗ ያዳላ/ ኣይፋልን
Nej

??
እይፈልጥን ኣየ
Vet inte

Har du fått någon betalning för att göra något sexuellt med någon du träffat eller genom telefon eller dator?
Det kan vara att du fått pengar, alkohol, cigaretter, droger, boende, mat eller resor.

Statistik UM VGR

- Deltagarnas medelålder var 18,7 år.
- 88,7 % av de svarande identifierade sig som tjejer/kvinnor
- Majoriteten bodde hos föräldrar eller med partner, 62,5 %

1. Hur gammal är du?

Om under 18 år

- Riskutsatthet och risktagande börjar oftast i tidiga tonår
- Åldern är viktig i bedömning av risk i flertalet efterföljande frågor

2. Vilket kön har du?

Med kön menar vi könsidentitet, alltså det kön du själv känner dig som

- Kvinna Man Annat _____ Vet inte

- Könsidentitet är en av flera aspekter av kön. De andra är biologiskt- och juridiskt kön samt könsuttryck
- Kan förändras över tid
- Könsidentitet har inget med sexuell orientering att göra, dvs vilket kön man blir attraherad av.
- Transperson är en gruppbeteckning för individer vars könsidentitet och/eller könsuttryck inte stämmer överens med det juridiska kön som tilldelades vid födseln
 - till skillnad från cis-person.
- Gruppbeteckningen "transpersoner" består både av de som önskar korrigera sitt juridiska kön eller ändra sin kropp, men även av de som kallar sig "icke-binära" som inte identifierar sig med uppdelningen "kvinna" eller "man".
- En cis-person är motsatsen till en transperson, och således en person som är i samklang med sin kulturs könsnormer.

Transpersoner

- Är mer utsatta för övergrepp, trakasserier, diskriminering och våld jämfört med cis-personer
- En tredjedel har erfarenhet av sex mot sin vilja
- En tiondel har fått ersättning för sex
- [En tredjedel har försökt ta sitt liv](#)
- Transkvinnor ökad risk för hiv, syfilis och psykisk ohälsa jämfört med den generella befolkningen (internationella studier)

3. Vilken sexuell orientering har du?

- Heterosexuell
- Homosexuell
- Bisexuell
- Annan _____
- Vet inte

Sexuell orientering

- Homo- & bisexuella unga är mer utsatta för våld och har sämre psykisk hälsa än heterosexuella unga
- Ökad förekomst av sex som självskada
- Söker ofta kontakter på nätet vilket innebär ökad riskutsatthet
- MSM har ökad risk för hiv/STI/hepatit

4. Hur bor du?

- Ensam
- Med förälder/vårdnadshavare
- I familjehem/på HVB
- Med kompis/partner
- Annat sätt

Omhändertagna unga

- Omhändertagna unga har i högre grad erfarenheter av
 - oskyddat sex
 - oplanerad graviditet och STI
 - sex mot sin vilja
 - sex mot ersättning
- Stort behov av testning och rådgivning
- Risk för en bristande kontinuitet i vården (skolhälsovård?), och att dessa unga tappas bort när det gäller uppföljning

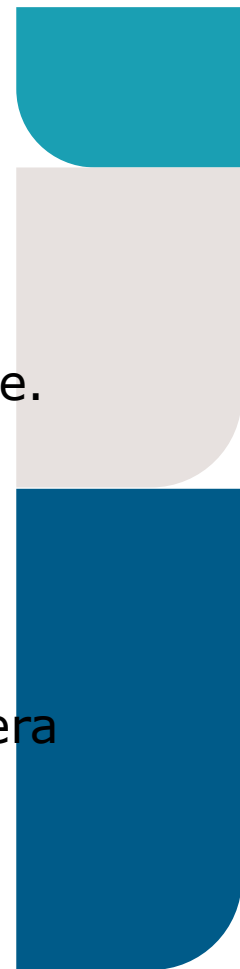
5. Hur ofta har du druckit alkohol under det senaste året?

- Aldrig
- 1 gång i månad eller mindre
- 2-4 gånger i månaden
- 2 gånger i veckan eller mer

Alkohol och sexuellt risktagande

- Unga löper större risk att ta skada av alkohol
- Samband mellan högt alkoholintag och sexuellt risktagande. Men - det är inte visat att alkohol leder till sexuellt risktagande.
- Alkohol är en riskfaktor för våld
- Troligtvis finns gemensamma underliggande faktorer till flera riskbeteenden

6. Har du använt droger?

(Cannabis, amfetamin, heroin, LSD, anabola steroider eller annan drog.)

- Aldrig
- Ja, för mer än ett år sedan
- Ja, under det senaste året

Droger och sexuellt risktagande

- Unga som brukar cannabis eller andra droger utsätter sig i högre grad än andra för sexuella risker
- Intravenös droganvändning innebär risk för hepatit och hiv

våld

Om du eller någon närstående är utsatt för eller utövar våld finns det hjälp att få

- ❑ **Kvinnofridslinjen: 020 - 50 50 50**
- ❑ **Stödlinjen för män: 020-80 80 80**
- ❑ **Stödlinjen för transpersoner 020-55 00 00**
- ❑ **Välj att sluta 020 - 555 666**
Stöd till personer som vill förändra ett våldsamt beteende.
- ❑ **Hedersförtryck.se för yrkesverksamma: 010 - 223 57 60**

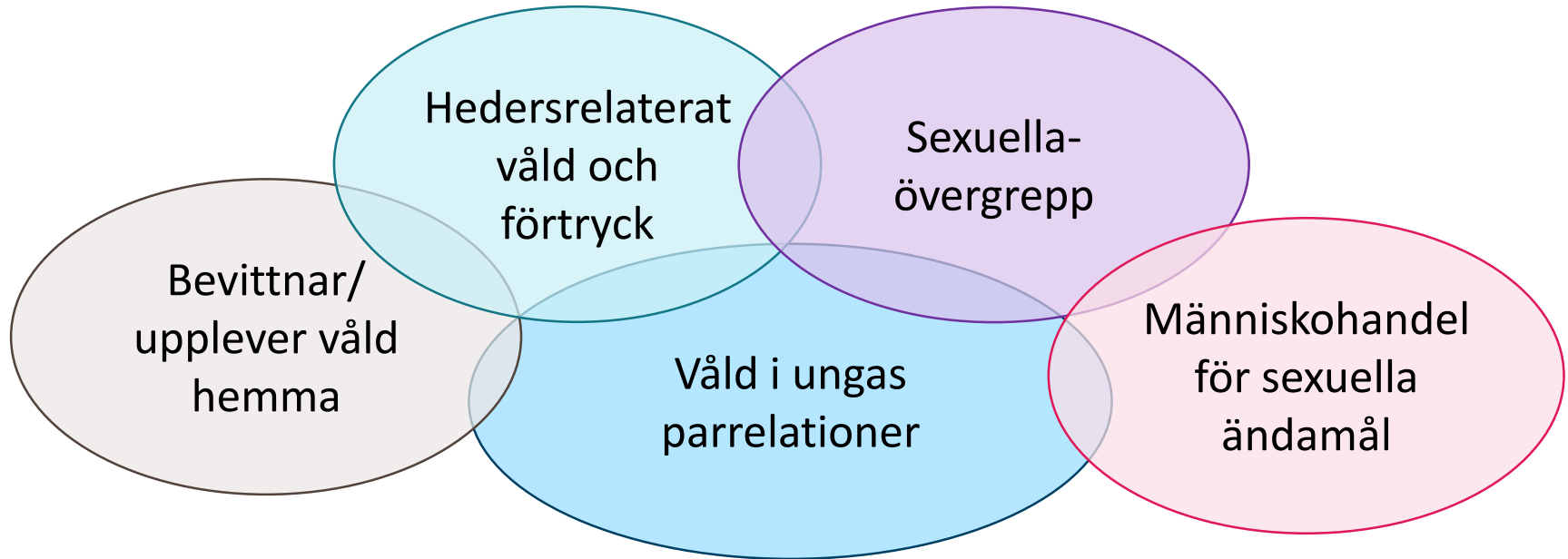
Se även gärna:

ungarelationer.se/förälder ger stöd och information till dig som vuxen. Hit kan du vända dig om ditt barn eller en tonåring i din närhet blir utsatt för våld eller utsätter sin partner för våld

Ungas erfarenhet av våld

På och utanför nätet!

Barn som bevittnar/upplever våld

- 200 000 – 300 000 barn/år
- Påverkas redan från fosterstadiet
- Kan ge samma konsekvenser som att vara direkt utsatt för våld

Våld i ungas nära relationer

Varför är våld i nära relationer så skadligt

- Nära och förtroendefull relation
- Upprepat
- I miljöer som borde vara trygga

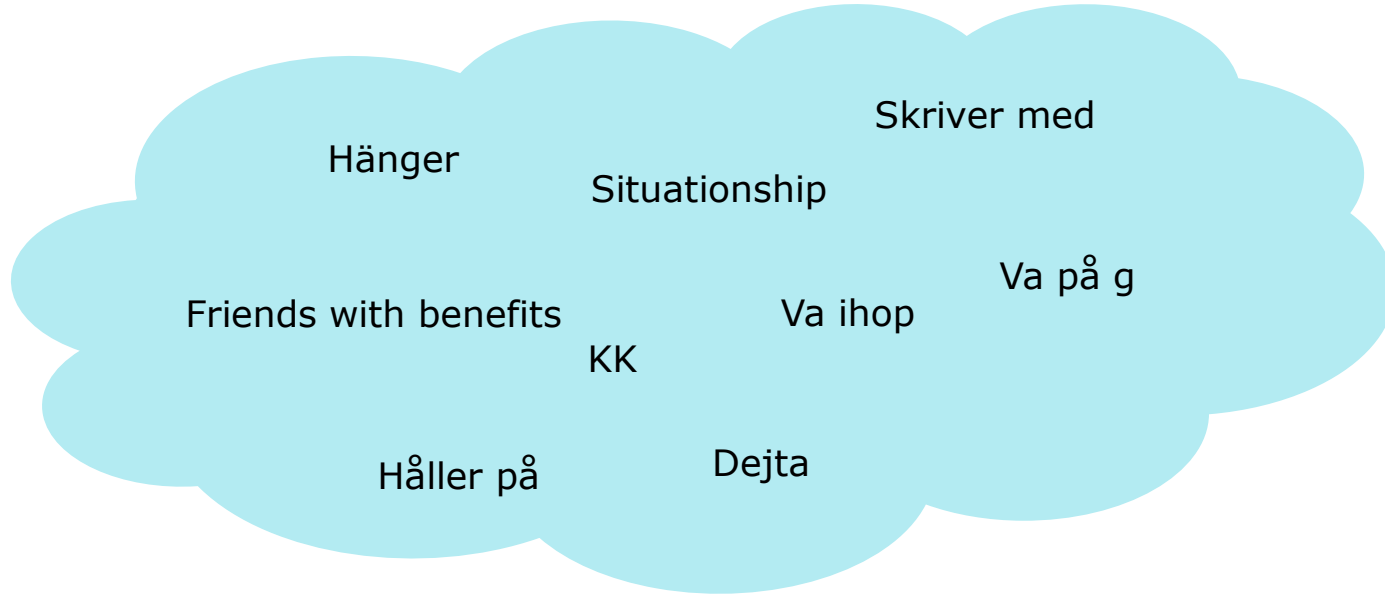

Vad är våld i ungas nära relationer?

Våld i ungas nära relationer är hot, kontroll, kränkningar, 'stalking', fysiska handlingar och sexuella övergrepp som utövas inom ramen för en nuvarande eller tidigare romantisk relation där den som utsätts är mellan 13 och 23 år. Våldet som utförs ansikte mot ansikte eller med hjälp av digitala medier, och sker oberoende av kön, könsidentitet och sexualitet, får en person att göra något mot sin vilja eller sluta göra något som den vill

Korkmaz & Överlien (2023)

Ungas (par)relationer

Film – forskning om våld i ungas parrelationer

- [Forskning om brottsofferfrågor | Brottsoffermyndigheten](#)

”Jag är jätterädd för min kille. Han har hotat mig med att lägga ut bilder om jag inte har sex med honom. Han slår också. Han var inte så här från början. Jag går liksom i gymnasiet och vågar nästan inte gå till skolan längre för vi går i samma. Jag kommer inte undan där heller, han slår när ingen ser där och har haft sex med mig där också.”

Fundera på/prata om....

- Har du mött unga som upplevt eller utövat våld?
- Är ni på er arbetsplats bättre på att upptäcka *vissa* former av våld eller våldssituationer?

Samtal om våld

- Var intresserad
- Ge positiva sociala responser
- Ställ frågor
- Kom ihåg - det skadar inte att lyssna!

7. Är det någon som har begränsat eller kontrollerat dig när det gäller t.ex. val av partner, umgänge, klädsel eller fritidsaktiviteter?

Ja Nej Vet inte

Ungas erfarenhet av kontroll?

- Föräldrar
- Syskon
- Kompisar
- Egen relation

Hedersrelaterat våld och förtryck

- Bygger på patriarkala och heteronormativa föreställningar
- Kontroll, hot, isolering och våld används i syfte att skydda eller återupprätta en familj/släkts eller annan grupps heder
- Förtrycket och våldet är kollektivt utövat
- Kontroll av flickor och kvinnors sexualitet är centralt
- En och samma person kan både vara utsatt och förövare
- Pojkars dubbla utsatthet.
- Fri från våldet – ofta ett långdraget uppbrott

Hedersrelaterat våld och förtryck

- Kvinnlig könsstympning
- Barnäktenskap
- Äktenskapstvång och vilseledande till äktenskapsresa

Lag (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor
4 kap. 4c, d § § (BrB)
Hedersförtryck 4 kap 4 e § (BrB)

8. Har du själv begränsat eller kontrollerat någon annan enligt ovan?

Ja

Nej

Vet inte

- Att kontrollera och begränsa en annan person är våld.
- Det kan över tid utvecklas till ett grövre våld.
- Hedersrelaterat våld och förtryck?

9. Har du varit utsatt för fysiskt eller psykiskt våld?

Fysiskt våld är t.ex. att bli slagen, sparkad, knuffad eller på annat sätt skadas. Psykiskt våld är t.ex. att bli kränkt, förnedrad, hotad, trakasserad eller mobbad. Våld kan även ske via mobil eller dator. Flera svar möjliga.

Ja, fysiskt våld

Ja, psykiskt våld

Nej

Vet inte

“Han säger att han älskar mej men ändå så slår han mig. Han har sex fast jag inte vill. Om jag lämnar honom skulle han döda mig.”

Ur rapporten: Ett år med unga relationer.se, Stiftelsen 1000 möjligheter (2020)

10. Har du själv utsatt någon annan för fysiskt och/eller psykiskt våld enligt ovan?

Ja

Nej

Vet inte

- Killar är oftare inblandade i våldshändelser än tjejer
- Våld i ungas relationer oftast tjejer som är utsatta för av jämnåriga eller något äldre killar
- Tjejer som utövar våld ger oftast ej samma konsekvenser

”Jag vill bli en bättre pojkvän. Jag kan bli irriterad för småsaker. Höja rösten mot min flickvän, ta tag i henne på sätt som jag själv inte gillar. Jag vet att jag gjort mycket fel.”

Ur rapporten: Ett år med unga relationer.se, Stiftelsen 1000 möjligheter (2020)

11. Har du varit utsatt för något av följande mot din vilja?

Gäller även via mobil eller dator

a) sett någon blotta sig, att någon tafsat på dig, tagit emot eller skickat avklädda bilder

b) onanerat åt någon eller haft vaginalt-, oralt- eller analt sex

Ja

Nej

Vet inte

”ibland vill han titta på porr innan vi har sex. han har gjort allt med sin förra tjej. vill liksom inte vara sämre, känns som att det är lättare att jag bara står ut med det han vill. men han vill typ att jag suger av honom och han kör ner den rätt långt i halsen. då brukar jag få svårt att andas. han tycker det är sexigt. jag mår jättedåligt. hans killkompisar gör samma sak med sina tjejer och jag har inte varit tillsammans med någon innan så vet inte.”

Ur rapporten: Ett år med unga relationer.se, Stiftelsen 1000 möjligheter (2020)

12. Har du själv tafsat, skickat eller krävt avklädda bilder eller utfört någon annan sexuell handling mot en persons vilja?

Ja

Nej

Vet inte

”Tvingar henne att suga av mig och får henne att ha sex fast jag kan se att hon verkligen inte vill. Kan ha sagt att hon är äcklig och en hora. Har hänt att jag tagit tag i henne några gånger, brottat ner henne och typ sagt att om hon inte ger sig så blir det värre. Då säger hon inget eller så gråter hon.”

Ur rapporten: Ett år med unga relationer.se, Stiftelsen 1000 möjligheter (2020)

Utfört sexuell handling mot en persons vilja

- Unga män som tvingat sig till sex har oftare än kontrollgrupper varit utsatta för sexuella övergrepp
- Det finns samband med alkohol och droganvändning att ha många partners och att se på pornografi.
- Önskad sexualitet

13. Har du under din uppväxt upplevt att någon i din familj utsatts för fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld?

Ja

Nej

Vet inte

PTSD

Fysiska skador

Psykisk ohälsa

Hälsokonsekvenser av våld

Psykosomatiska symtom

Sämre allmäntillstånd

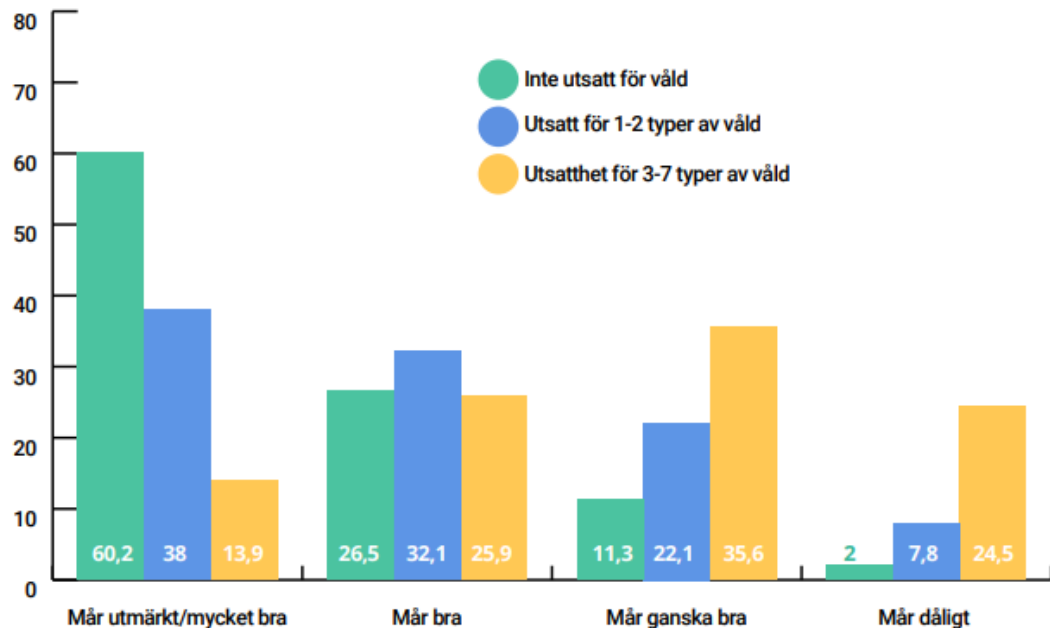
Negativ påverkan på anknytning

Fysisk sjukdom

Nya rapporter - lästips

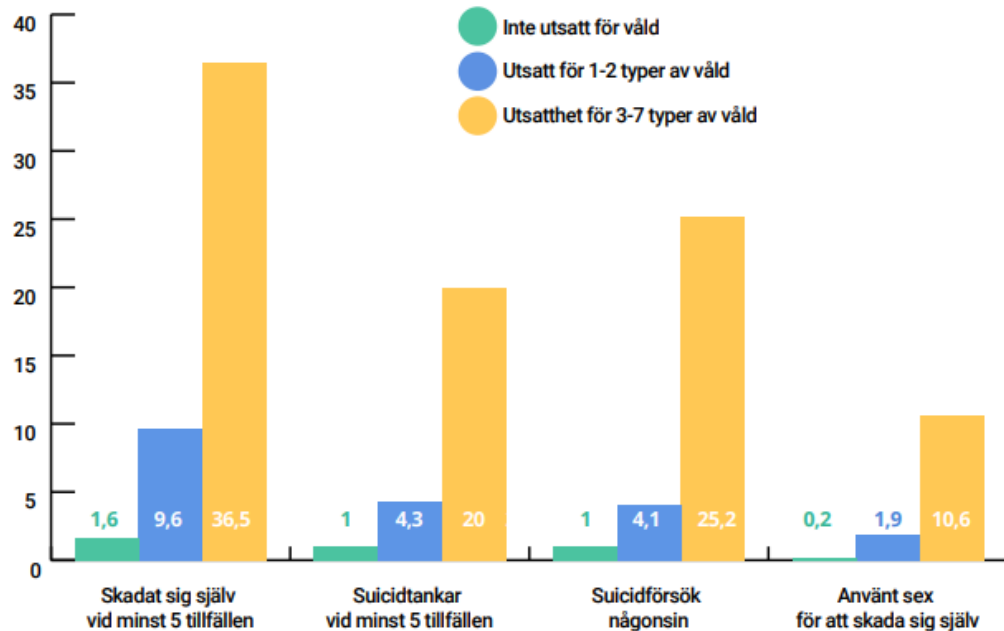

Elevers allmänna mående i förhållande till våldsutsatthet

FIGUR 11. Elevers allmänna mående i förhållande till grad av våldsutsatthet. Andel (%).

Samband mellan elevers självskadebeteende, suicidtankar och suicidförsök och våldsutsatthet

FIGUR 13. Sambandet mellan elevers självskadebeteende, suicidtankar och suicidförsök och våldsutsatthet. Andel (%).

Olika utfall kräver olika åtgärder

- Ingen erfarenhet
- Tidigare erfarenhet
- Pågående våld
- Utövat våld

Hälsa-och sjukvårdens ansvar

- Ställa frågor om våld (identifiera).
- Erbjuder rätt insats (ge stöd, vård eller hänvisa).
- Dokumentation (inkl spårsäkring och skadedokumentation).
- Anmäla till socialtjänsten vid misstanke eller oro om att barn far illa.
- Polisanmälan en möjlighet.

14. Hur gammal var du den första gången du hade sex med någon?

Obs om 14 år eller yngre

Tidig sexdebut < 15 år

- Samband med sexuellt risktagande och erfarenhet av sexuellt våld
- Sex mellan en person över 15 år och en person under 15 år är olagligt, men enligt lagen ska man inte ska dömas om det är uppenbart att det inte handlat om något övergrepp.

15. Hur många personer har du haft sex med under det senaste året?

Gäller även via mobil eller dator.

Obs om 3 eller fler

Den mest avgörande faktorn för att få STI är att ha fler än en partner

- Risken ökar med faktorn 2,3 för varje intervall 0-1, 2-3, 4-5, 5-10 partners senaste 12 månaderna
- KK/tillfälliga partners - som i sin tur har andra partners
- Parallella relationer innebär ökad smittspridningsrisk
- Smittorisk varierar med sexuell praktik (analt/vaginalt/oralt samlag)

Många sexualpartners – ställ följdfrågor

- Erfarenhet av sexuella övergrepp under barndomen innebär ökad risk för sexuellt risktagande (tidig sexdebut, högt antal partners, STI mm)
- Samband finns mellan sex som självskada och sex mot ersättning och högt antal partners
- Kan vara uttryck för tvångsmässighet kring sex
- Sex online?

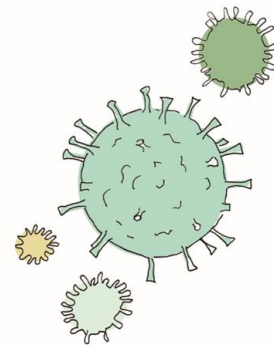

16. Hur ofta använder du och dina partners kondom eller slickklapp som skydd mot könssjukdomar?

Alltid

Ibland

Aldrig

17. Hur ofta använder du och dina partners skydd mot graviditet?

- Alltid Ibland Aldrig Vet inte Ej aktuellt

Graviditetsskydd

- Vanligt att förlita sig på partners skydd
- Vanligt att glömma p-piller
- Okunskap kring olika strategiers effektivitet

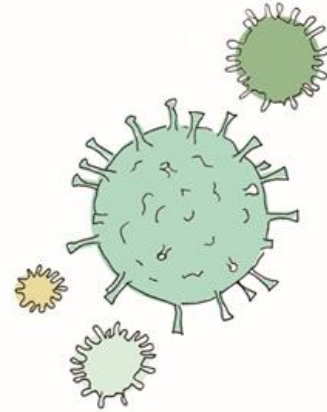

18. Har du eller har du haft klamydia, gonorrhé, syfilis, hepatit eller hiv?

Ja

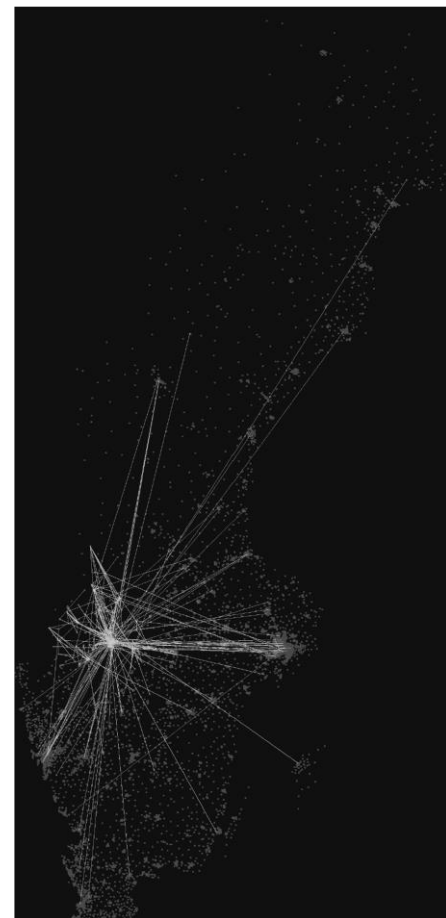
Nej

Vet inte

Tidigare STI

- Tidigare STI innebär förhöjd risk för ny infektion
- STI är snedfördelade i ungdomspopulationen
- Personer med ökat risktagande
- Kontakter i nätverk där STI är vanligt
- Gonorré ökar, främst bland MSM men även bland heterosexuella kvinnor och män

Nordvik et al 2007

Kort om HPV

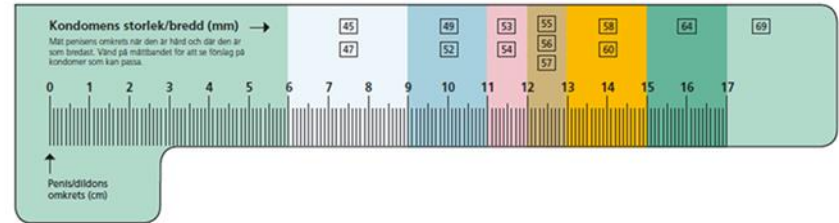
- Den vanligaste sexuellt överförda infektionen
- Vaccination i åk 5
- Vaccination 4-valent vaccin skyddar mot HPV 16 o 18, 6+11.
sedan 2019 : 9 - valent vaccin skyddar mot HPV 16, 18, 31, 33, 45, 52 och 58 , 6+11
- Kampanjen "Utrota HPV och livmoderhalscancer i Sverige" (inom 5 år) innebär:
 - Personer födda 1994 - 1999 ges kostnadsfritt möjlighet till vaccination med Gardasil 9, och självprovtagning för HPV, oavsett tidigare vaccination.
 - Personer med jämn näst sista siffra i personnumret kallas per brev, sms eller via Kivra. Tidsbokning sker sedan via 1177.se till vaccinationscentraler.

Kondomen måste lanseras bättre

- Prata om kondom
- Val av kondom
- Träna kondom
- Utbildning av personal
- Lust- och njutningsinriktning
- "Säkrare sex- och kondomsamtal" en viktig rutin
- Kondomera och tränis

[Riktlinje för preventivmedelsrådgivning - Kondom](#)

19. Har du eller någon partner blivit oplanerat gravid?

Ja

Nej

Vet inte

Oplanerad graviditet

- Personer som tidigare gjort abort löper ökad risk att bli oplanerat gravida igen
- 40% av abortsökande svenska kvinnor hade tidigare genomgått minst en abort, 32% av männen
- Långtidsverkande preventivmedel är att rekommendera

20. Har du använt sex för att avsiktligt skada dig själv eller för att hantera jobbiga känslor?

Gäller även via mobil eller dator.

Ja

Nej

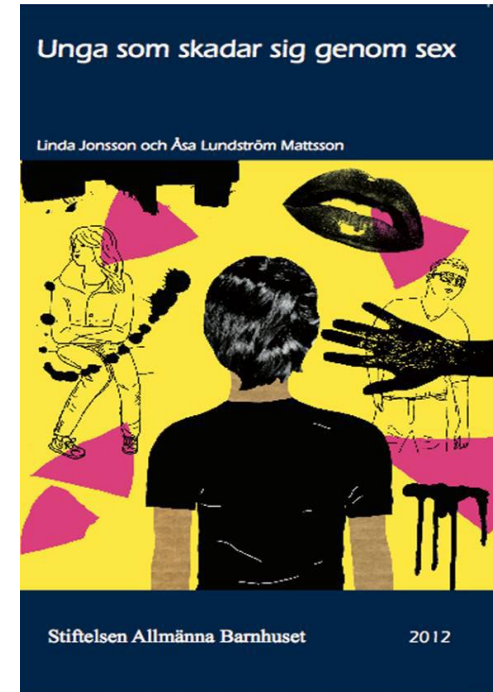
Vet inte

Sex som självskada

”När man har ett mönster av att söka sig till sexuella relationer som innebär att man skadar sig själv fysiskt och psykiskt. Beteendet orsakar starkt signifikant lidande eller försämrade funktion i skola, arbete eller på andra viktiga områden.”

Åsa Lundström Mattsson, psykolog, Rädda Barnen
Linda Jonsson, universitetslektor, Linköpings universitet

“When I feel bad, I contact someone who wants to meet me. I feel so bad than that I’ll do just anything to relieve that pressure.

Before the meetings, the anxiety is so strong that I barley remember how I got there, then I shut down. Let someone else take me over and decide.

Afterwards I feel like crap. Feel disgusting and empty. Often I am in a lot of pain.”

Jonsson L, Svedin CG, Hydén M. Young women selling sex online—narratives on regulating feelings. Adolesc Health Medicine Ther. 2015;6:1–11. doi:10.2147/AHMT.S77324.

Nationell studie om sex som självskada

Fredlund, Svedin, Priebe, Jonsson, & Wadsby (2017)

Har du någonsin använt sex för att avsiktligt skada sig själv?

- Tjej 3.2 %
- Kille 0.8 %
- Icke binär 9.4%

Funktionen av sex som självskada

- För att lindra känslor av tomhet eller avdomning 70 %
- För att straffa dig själv 66 %
- För att stoppa dålig känslor 64 %
- För att du inte tycker om din kropp 59 %
- För att känna något även om det är smärta 53 %
- För att få kontroll över en situation 50 %
- För att få uppmärksamhet 34 %
- För att få en reaktion från någon,
även fast det är en negativ reaktion 33 %

Nationell studie om sex som självskada *forts.*

- Medelålder för första gången, 15år
- Fler sexpartners, mer erfarenhet av att sälja sex (11.3%)
- Erfarenhet av sexuella övergrepp (83% av tjejer och 35% av killar)
- Fysisk misshandel 69% och psykisk misshandel 87%
- Samband med andra former av självskadebeteende, drogmissbruk, ätstörningar och självmordsförsök.

21. Har du fått ersättning eller betalning för sexuella tjänster?

Gäller även via mobil eller dator. Ersättning kan t.ex. vara pengar, alkohol, cigaretter, droger, boende, mat, saker, resor m.m.

Ja

Nej

Vet inte

Erfarenhet av att ha fått ersättning eller betalning för sexuella tjänster

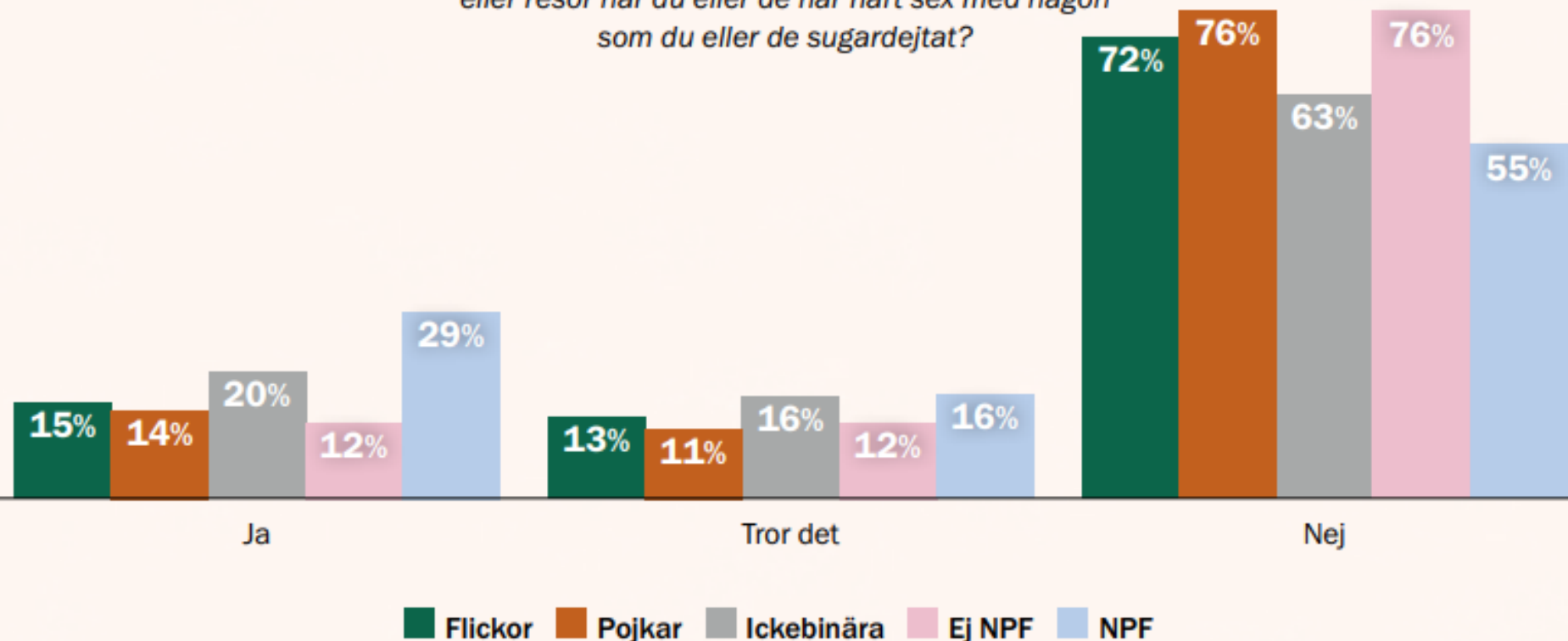
- 1.1 % av 18-åringar
- Kontakter sker ofta över nätet
- En majoritet har varit utsatta för sexuella övergrepp och många har erfarenhet av fysiskt och psykiskt våld
- Självskadebeteende och psykisk ohälsa är vanligt

Diagram 2

Erfarenhet av sugardejting

Diagrammet visar barnens svar på frågan:
*Har du eller någon du känner fått till exempel kläder, saker
eller resor när du eller de har haft sex med någon
som du eller de sugardejtat?*

22. Har du gett ersättning eller betalat för sexuella tjänster i Sverige eller utomlands?

Gäller även via mobil eller dator.

Ja

Nej

Vet inte

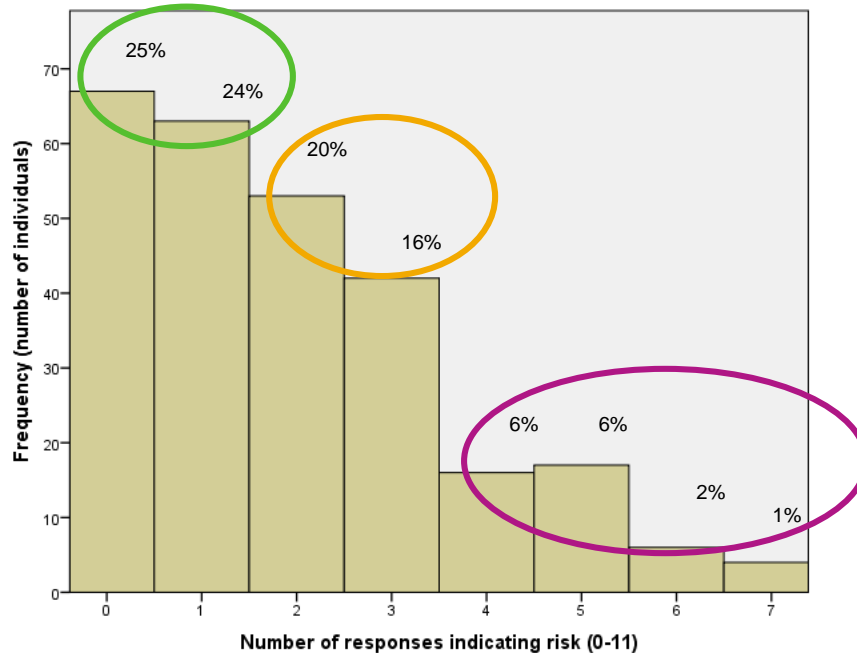
Erfarenhet av att ha gett någon ersättning eller betalat för en sexuell tjänst

- 5% av unga män 16-29 år har gett ersättning för sex.
- Hälften av de som köper sex av ungdomar är själva 25 år eller yngre
- Män (18-65 år) som köper sex har i högre grad än icke sexköpare varit utsatta för sexuella övergrepp eller fysiskt våld, har högt antal sexpartner, kan vara upptagna av sex, aktiva på internet i sexuella syften
- Sexköp kan ske tvångsmässigt och används ibland i ångestlindrande syfte

Hur unga svarar på SEXIT

	Kvinnor n=2682 %	Män n=453 %	Transpersoner n=70 %
Alkohol användning \geq 2 ggr i månaden	53	60	45
Använt narkotika	19	41	29
\geq 3 sexpartners senaste året	35	55	35
Tidig sexdebut < 15 år	18	21	28
Någonsin klamydia	18	27	25
Erfarenhet av oplanerad graviditet	9	16	16
Tagit emot ersättning för sexuell tjänst	1	1	6
Gett ersättning för sexuell tjänst	0	3	0
Utfört sexuell handling mot en persons vilja	3	6	3
Utsatt för fysiskt våld	10	23	24
Utsatt för psykiskt våld	22	14	36
Utsatt för sexuellt våld	17	7	26

Hälften av besökarna uppvisade 0–1 variabel associerad med sexuell ohälsa, en tredjedel uppvisade 2–3, och 15% uppvisade 4–7 variabler.

Resultat SEXIT 1.0

- Gruppen med 4-7 riskvariabler erbjöds oftare uppföljning
- Fler åtgärder vidtogs än antalet angivna besöksorsaker
- Gruppen med många riskvariabler fick fler åtgärder
- Gruppen med 4-7 riskvariabler kom oftare på icke-bokade besök jämfört med gruppen med 0-3 riskvariabler

SEXIT gör att fler risktagande och riskutsatta unga identifieras

Efter 24% av besöken bedömer vårdgivaren att SEXIT förändrade utfallet av besöket

Ännu högre procentsats (64%) bland de unga som var mest riskutsatta.

**Att vara trygg med vart vi kan hänvisa är
hjälpfullt för att ställa känsliga frågor**

Stöd och behandling inom hälso- och sjukvården

- Psykosocialt stöd

Lyssna, ta emot, bekräfta, förmedla trygghet och hopp, förlägg ansvar där det hör hemma.

- Medicinsk behandling

STI och oönskad graviditet - provtagning och rådgivning, spårsäkring, vaccination hepatit B och HPV, fysiska skador

- Specialist behandling – traumabehandling

Utväg, BUP, VUP, traumaenheter

- Specialist verksamheter

SMC, SMC-pilen, MIKA mottagningen, MiniMaria, Ung utsatt

Vem gör vad?

Hälso-och sjukvården

- Vård och behandling
- Skadedokumentation
- Spårsäkring
- Samtalsinsatser
- Resurs:
 - Barnskyddsteam Västra
Götalandsregionen (konsultativa)

Polis och rättssystem

- Hot –och riskbedömning
- Polisanmälan
- Kontaktförbud

Socialtjänsten

- Hot-och riskbedömning
- Skyddat boende/tillfälligt boende
- Ekonomiskt bistånd
- Individuella insatser barn/vuxen

Ideella organisationer

- Skyddat boende, rådgivning,
- Samtalsstöd, praktiskt hjälp,
medföljning, jourhem för husdjur

Anmäla oro för barn

- Vid misstanke eller kännedom
- Skriftlig
- Konsultera socialtjänsten
- Skyldiga att lämna ut uppgifter
- Informera inte vårdnadshavaren om anmälan gäller att barnet utsätts för våld av denne
- Anmäl även om det finns pågående kontakt

Lämna uppgifter till polisen

- Vid misstanke om brott eller för att förhindra brott
- **För barn:** Brott mot liv och hälsa, sexualbrott och barnfridsbrott, lagen om kvinnlig könsstympning
- **För vuxna:** Brott som ger minst 1 års fängelse eller försök till brott 2 års fängelse
- Viktigt med stöd under rättsprocessen (Brännvall 2016)

Konsultera polis på tel. **114 14**

Diskutera!

Exempelfall - övning

- Diskussion i grupper kring hur ni skulle bemöta/hantera en besökare som lämnar fram detta svar.
 - Följdfrågor?
 - Åtgärder?
 - Vad är viktigt att tänka på?
- Använd handboken
- Genomgång och diskussion i storgrupp

Besökarnas erfarenheter av SEXIT

Hur var det för dig att svara på det här frågeformuläret?

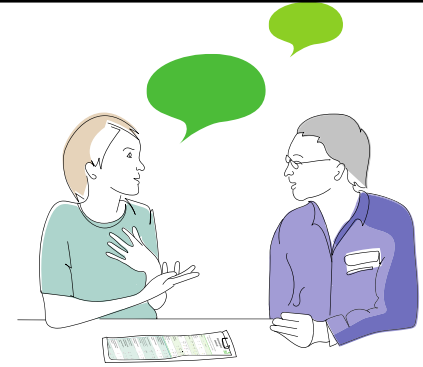
Frågorna var viktiga tyckte 87%

Frågorna var obehagliga tyckte 7%

Frågorna var svåra att svara på tyckte 8%

Besökarnas erfarenheter av SEXIT

- Viktiga ämnen som man inte brukar prata om

"Alltså jag tycker det är väldigt viktigt, att man uppmärksammar det liksom, och att, man frågar människor. Em.. så ofta som möjligt tycker jag att man ska göra det egentligen. Så det var väl därför. Det kändes betryggande liksom."

- Formuläret öppnar upp för samtal

"Sex behöver ju inte vara ett tabuämne, men det är oftast ett lite mer personligt ämne och ett sånt här typ av formulär, för mig, tvingade ju fram att prata om det."

"via den här enkäten så får ju dom helhetsbilden av mig, bara via enkäten, och det kan ju vara lättare att bara kryssa i här liksom, än att dom skulle fråga och man ska prata om allt det här, och då, efter det, så kan man ju prata om det för då tar ju dom upp det, så slipper man ta upp det själv på samma sätt liksom."

Besökarnas erfarenheter av SEXIT

- Samtalet, konkret vägledning

"vi gick igenom dom(svaren) och det kändes tryggt och bra liksom. Och sen ifall jag hade svarat något speciellt eller nånting som dom tyckte var något annorlunda, så tog dom upp det och sa att "jag ser här att på den här frågan så har du svarat såhär, vill du prata om det eller vill du utveckla ", ja, kollade läget så att det var okej."

- Professionellt bemötande avgörande - rädsla att bli dömd

"Det är skönt att veta att alla får svara på formuläret. Inte bara jag för att jag har en piercing i näsan."

"det är så mycket hur det görs... om personen sitter med en rynka i pannan när man berättar sina svar så blir man ju lite orolig, men om personen liksom tar det som att "ja, så här är det", ja, då känns det ju mycket lättare."

Erfarenheter från UM personal

"Om formuläret blir en rutin blir det lättare att fråga och prata om de här ämnena."

- Strukturerade frågor underlättar arbetet och gör det lättare att prata om svåra ämnen

"Det här har berikat vårt arbete och gjort det både bättre och enklare."

- Stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer

"Om inte vi ställer frågorna, vem ska då göra det?"

- Besökarnas svar skapar medvetenhet om egna fördomar
- SEXIT ger ett brett underlag för samtal och bedömning

Rutiner

- Affisch med info i väntrum
- Inledande information om: rutin och syfte med SEXIT, att ni kommer gå igenom svaren, frivillighet, tystnadsplikt och anmälningsplikt.
- SEXIT fylls i på besöksrummet i enskildhet
- Gå igenom svaren tillsammans. Vid behov ställ följdfrågor
- Gör en helhetsbedömning
- Vidtag åtgärder
- Journalför det av vikt
- Om SEXIT ska analyseras - fyll i åtgärder, annars släng

Fylla i åtgärd på SEXIT formuläret

- Bokad besök
- Drop-in/obokat besök

Personalens anteckningar

(flera svar möjliga)

A

B

C

D

E

F

G

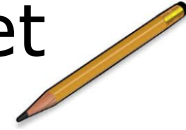
H

Bokat besök

**Drop-in/
obokat besök**

Fylla i åtgärd på SEXIT formuläret

(Kryssa, flera svar möjliga)

- A. = Ingen åtgärd
- B. = Redan pågående insats finns (t.ex. samtalsstöd)
- C. = Åtgärd i samband med aktuellt besök
(t.ex. provtagning, rådgivning)
- D. = Återbesök på mottagningen inbokat
- E. = Erbjudit återbesök - besökare tackat nej
- F. = Hänvisning till annan instans/vårdgivare
- G. = Orosanmälan till socialtjänst
- H. = Polisanmälan

Rutin för journalföring av SEXIT i VGR

- Viktig information som framkommer i samtal i samband med SEXIT skall journalföras som vanligt under respektive sökord. SEXIT formuläret strimlas efter dokumentation.
- Under rubriken skattningsskalor, sökord SEXIT, dokumenteras att SEXIT erbjudits, om det utförts samt vilken bedömning som gjorts utifrån svaren.
- Välj att översikt av mallen ska visas när journalen öppnas.
- KVÅ-kod: UX118 SEXIT (anges när SEXIT har erbjudits)
- KVÅ-kod: UX560 Rutinmässiga frågor om våld i nära relationer ställda (när SEXIT är utfört)

Journalföring

Exempel på formuleringar vid dokumentation:

- "SEXIT har använts, inget av oro har framkommit. Ingen åtgärd behövs."
- "SEXIT har använts. Erfarenhet av XXX har framkommit. Uppföljning genom XXX pågår."
- "SEXIT har använts. Erfarenhet av XXX har framkommit. Uppföljning genom XXX pågår. Orosanmälan har gjorts. Kontakt har tagits med XXX. "
- **Ny KVÅ- kod från 1/1 2025:**
AV144 Strukturerad bedömning av sexuell riskutsatthet och våldserfarenhet

Detta ska dokumenteras

■ Symtom och tecken på våldsutsatthet

- Sinnesstämning
- Sår, blåmärken...

Dokumentera fakta, undvik egna tolkningar eller värderingar

■ Det som ungdomen berättar

- Våldshändelser – handlingar

■ De åtgärder ni vidtagit

- Orosanmälan till socialtjänsten
- Den vård ni informerat om
- Det stöd och den hjälp från socialtjänsten och frivilligorganisationer ni informerat om
- Behovet av vård såväl fysiskt som psykiskt med anledning av våldet

Rutiner UM i VGR

- [UM på intranätet](#)
- [UM-processflöden](#)
- [Lathund journalföring](#)
[SEXIT](#)

Utmaningar med att använda SEXIT?

Strategier vid ont om tid

1. Titta igenom SEXIT snabbt och se om det är något svar som oroar dig.
2. Om det är något svar som oroar dig. Bekräfta vad du ser, bedöm om det finns akuta behov/risker.
 - Finns det akuta behov måste besöket få ta tid, även om det är drop-in eller ont om tid.
 - Om det inte finns akuta behov, säg till besökaren att du vill boka in en ny tid för att prata mer.

För att implementeringen ska lyckas är det viktigt:

- Att införandet av SEXIT är väl förankrat hos ledningen och betraktas som verksamhetsutveckling
- Att användarna har goda förutsättningar för att kunna anpassa besökstidens längd till besökarens behov (de särskilt riskutsatta)
- Att man arbetar tvärprofessionellt
- Att användarna får möjlighet till kompetensutveckling om det behövs
- Att användningen följs upp löpande t.ex. på APT

Stöd för unga & professionella

Blandade teman, information, chat:

- umo.se
- youmo.se
- killfrågor.se
- tjejjouren.se

Våld

- kvinnofridslinjen.se
- 1000mojligheter.se
- ungarelationer.se
- valjattsluta.se

HRV

- dinarattigheter.se
- könsstympling.se
- hedersförtryck.se -Länsstyrelsen Östergötland stödtelefon yrkesverksamma

Sexuella övergrepp - stöd efter övergrepp

- treskabinoll.nu
- dagsattprataom.se – till barn och vuxen -Allmänna Barnhuset
- stödefterövergrepp.se
- låtossprataomsex.nu

Oönskad sexualitet

-preventell.se

Rättigheter, Brott

-jagvillveta.se – rättigheter vid brott

-frivilligtsex.se – samtycke.

Information till ungdomar.

Undervisningsmaterial.

Sex mot ersättning

-ellencentret.se

HBTQI

-newcomersyouth.se - RFSL
Ungdom's project supporting
LGBTQI youth with asylum
experience

-pegasus.se - sex mot
ersättning (målgrupp hbtqi-
personer 15-25 år)

-transformering.se

- Stödtelefon för transpersoner
020- 550000

[Att hänvisa patienter vidare -
Valdinararelationer.se](#)

[Stöd till dig som möter patienter med erfarenhet
av våld - Valdinararelationer.se](#)

Barnskyddsteam Västra Götaland

- [Barnskyddsteam Västra Götaland - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](https://vgregion.se)

SEXIT Nyhetsbrev

- för att hålla sig uppdaterad om nya material, utbildningar och annat som relaterar till användningen av SEXIT.
- Utkommer 2ggr/år. Anmäl dig via hemsidan, www.vgregion.se/sexit, där finns även redan utkomna nyhetsbrev.
- <https://vgregion.esmaker.net/Public/regForm.aspx?pid=18824387-1856-416e-a025-ed393ee6d7bd>

Publicerad forskning om SEXIT för unga

- Hammarström S. Identification of young people at risk of sexual ill health : implementing a new tool in youth clinics [Doktorsavhandling]. Linköping University Medical Dissertations; 2021. DOI: <https://doi.org/10.3384/diss.diva-178042>
- Hammarström S, Nilsen P, Lindroth M, Stenqvist K, Bernhardsson S. Identifying young people exposed to or at risk of sexual ill health: pilot implementation of an evidence-informed toolkit (SEXIT) at Swedish youth clinics. European Journal of Contraception and Reproductive Health Care. 2019; 24:1; 45-53. <https://doi.org/10.1080/13625187.2018.1564815>
- Hammarström S, Bernhardsson S, Nilsen P, Elisson J, Frosthalm E, Lindroth M. Ask me, listen to me, treat me well and I shall tell: youth clinic visitors' experiences of systematic assessment of sexual ill health and risk-taking (SEXIT). Sexual and Reproductive Health Matters 2022;30(1). <https://doi.org/10.1080/26410397.2022.2146032>
- Hammarström S, Lindroth M, Nilsen P, et al. Staff's experiences of a pilot implementation of the SEXual health Identification Tool for assessing sexual ill health among visitors to Swedish youth clinics: A focus group study. Sexual & Reproductive Healthcare. 2021;29:100643. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2021.100643>.
- Hammarström S, Alehagen S, Kilander H. Violence and sexual risk taking reported by young people at Swedish youth clinics. Ups J Med Sci. 2022;127(1). <https://doi.org/10.48101/ujms.v127.7823>
- Kilander H, Alehagen S, Hammarström S, Golsäter M. Identifying sexual risk-taking and ill health in the meeting with young people –experiences of using an assessment tool. Scandinavian Journal of Caring Sciences 2022. <http://doi.org/10.1111/scs.13081>
- Wilhsson M, Törnqvist L, Söderquist I, Larsson M. SEXIT as a screening tool to identify adolescents exposed to or at risk of sexual ill-health and sexual risk taking. British Journal of Child Health. 2023;4(4):196–203. <https://doi.org/10.12968/chhe.2023.4.4.196>
- Håkansson M, Söderström S, Makenzius M. Experiences of school health professionals in implementing structured assessments of sexual health and experiences of violence among youth in Sweden using the SEXual health Identification Tool (SEXIT): a qualitative sequential study. BMJ Public Health 2024;2:e001667. <https://doi.org/10.1136/bmjph-2024-001667>

VKV:s utbildningar

- Våld i nära relationer – webbaserad basutbildning
- Att ställa frågor om våld – webbaserad metodutbildning
- Utbildning för chefer, skyddsombud och HR-personal
- Temaföreläsningar
 - Barn som bevittnat och/eller utsatts för våld
 - Hedersrelaterat våld och förtryck
 - Män med vålds- och aggressionsproblematik
- Konferenser

Regionala medicinska riktlinjer RMR

- Våld i nära relationer – indikationer och handläggning
- Barn under 18 år som far illa eller riskerar att fara illa inklusive barn som bevittnat/upplevt våld – indikationer och handläggning
- Akut handläggning av sexuella övergrepp - Barn och vuxen
- Hedersrelaterat våld och förtryck – inklusive kvinnlig könsstympning, barnäktenskap och tvångsäktenskap

Håll dig uppdaterad!

www.valdinararelationer.se

@VKV – Västra Götalandsregionens
kompetenscentrum om våld i nära relationer

@Våldinärarelationer.se

Avslutning

- Utbildningar & material på www.vgregion.se/sexit
- Fördjupning och utbildningar, tex Lust och njutningsfokucerad kondområdgivning
- Obesvarade frågor?
- Presentation från dagen i lärportalen

SRHR-nytt

Sexuell hälsa

Reproduktiv hälsa

Sexuella rättigheter

Reproduktiva rättigheter

Tack för ert deltagande!

Sofia Hammarström | Med dr.
och forskningsansvarig
Kunskapscentrum för sexuell hälsa
sofia.hammarstrom@vgregion.se
0700 - 82 50 82

Marie Ahlvik | Utvecklingsledare
Kompetenscentrum om våld i nära relationer
marie.ahlvik@vgregion.se
0722-33 34 39